

Romania, because, once we adopt euro, this regulations will be the ones implemented in our banking sector. That is why in this paper I propose to analyze the implementation of Basel III in the European banking sector, in order to observe the potential impact on the Romanian banking sector.

References

1. Sbârcea, I.R. – International Concerns for Evaluating and Preventing the Bank Risks – Basel I Versus Basel II Versus Basel III, *Procedia Economics and Finance*, Volume 16, 2014, pp. 336-341, doi:10.1016/S2212-5671(14)00811-9.
2. NBR (2013) – Cristian Ștefan, The New Regulatory Framework of the EU Banking System, Bucharest, 18 July 2013, <http://www.bnr.ro/PublicationDocuments.aspx?icid=6885>.
3. *Jordan-Constantinescu, N.* (2010), CRD IV – Implementation of the European Basel III requirements, Paneuropa Foundation, 2010.
4. *ECB (2014)* – Banking Structures Report, October 2014, pp 12.
5. *European Banking Federation (2011)* – Update data – International Comparison of Banking Sectors, for the EU, Euro Area, UK, USA and Japan (2011) <http://www.ebf-fbe.eu/wp-content/uploads/2014/03/factsfiguresshort-3.pdf>
6. *World Bank Data*, <http://data.worldbank.org/indicator/FB.AST.NPER.ZS/countries>.

I. Сбарцеа, канд. екон. наук, асист.
Університет імені Лучіана Блага, Сібіу, Румунія

РЕАЛІЗАЦІЯ БАЗЕЛЬ III У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ ЄВРОПИ

У цій роботі, яка є частиною більш великого дослідницького проекту, метою якого є очікування впливу Базель III на комерційні банки в Румунії. Я вирішила проаналізувати реалізацію і перетворення нових міжнародних розсудливих вимог в європейські норми, які становлять особливий інтерес для Румунського банківського сектора. Я почала цей аналіз, виділяючи особливості європейського банківського сектора як в агрегованому вигляді, так і за допомогою прямого опитування, щоб пізніше виділити погляди європейських правил щодо розсудливого нагляду та відмінності з міжнародними правилами.

Ключові слова: CRD IV, вимоги до капіталу, нормативи ліквідності.

И. Сбарцеа, канд. екон. наук, ассист.
Университет имени Лучиана Блага, Сибиу, Румыния

РЕАЛИЗАЦИЯ БАЗЕЛЬ III В БАНКОВСКОМ СЕКТОРЕ ЕВРОПЫ

В этой работе, которая является частью более крупного исследовательского проекта, целью которого является ожидание воздействия Базель III на коммерческие банки в Румынии. Я решила проанализировать реализацию и преобразование новых международных благоразумных требований в европейские нормы, которые представляют особый интерес для Румынского банковского сектора. Я начала этот анализ, выделяя особенности европейского банковского сектора как в агрегированном виде, так и с помощью прямого опроса, чтобы позже выделить взгляды европейских правил касательно благоразумного надзора и различия с международными правилами.

Ключевые слова: CRD IV, требования к капиталу, нормативы ликвидности.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2015, 6(171): 65-73

DOI: dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2015/171-6/12

JEL F6

УДК 339.977: 339.922: 330.341.1

Г. Харламова, канд. екон. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ,
А. Іскра, економіст

ОЦІНКА СТУПЕНЮ ГЛОБАЛІЗОВАНОСТІ КРАЇНИ В АСПЕКТІ ПРОЦЕСІВ КОНВЕРГЕНЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ У СВІТІ

Аналіз підходів та оцінок процесів інтеграції та конвергенції, скоригував мету дослідження у напрям спроби оцінити ступень глобалізованості країн за альтернативним (авторським) підходом з урахуванням поточних властивостей і тенденцій цього процесу. Базуючись на прикладах оцінки ступеню глобалізації за індексами "European Integration Index for Eastern Partnership Countries" та "KOF Index of Globalization", нами було розширено наявну методику й розроблено альтернативний індекс ступеню глобалізованості країни, який базується на моделі досконало глобалізованої та неглобалізованої країн. Альтернативний індекс глобалізації та KOF Index of Globalization були порівняні між собою з метою аналізу практичності використання кожного з них.

Ключові слова: глобалізація, індекс, інтеграція, конвергенція, European Integration Index for Eastern Partnership Countries, KOF Index of Globalization.

Вступ. За популярністю обговорень глобалізація могла б конкурувати лише з парниковим ефектом чи кінець світу в 2012 році. У будь-якому журналі, в кожній статті присутнє це слово. Проте, чи розуміють люди, що означає цей термін? Глобалізація як явище непомітно набирає сили в найнеочікуваніших формах: поступове "розмивання" державних кордонів (шенгенська віза в закордонному паспорті), iPhone в кишені, постійний доступ до мережі Інтернет на персональному комп'ютері, ми кажемо "менеджер" замість "керівника" і т.п.

Постановка проблеми. Глобалізація як тенденція до міждержавної інтеграції – хоча й нове явище, проте його швидкість вражає. Усього 200 років тому 14% населення планети проживало в містах – наразі ж неможливо уявити світ без елементарних умов розвитку інфраструктури міського рівня. Поряд з цим в світі помітна неоднозначність ставлення щодо наслідків глобалізації. До того ж, розробки щодо оцінки даного процесу з'явилися відносно нещодавно.

Методологія та аналіз останніх публікацій.

Глобалізація як процес інтеграції та конвергенції світового рівня. Термін "конвергенція" перекладається як "наближення", "зближення". Вийшовши із природознавства, цей термін зарубіжними економістами й соціологами застосовувався до аналізу явищ суспільного життя. Отже, ситуацію виникнення в процесі еволюції у відносно далеких груп організмів однакових рис у будові і функціях унаслідок їхньої життєдіяльності за схожих умов навколишнього середовища вони переносили на економічні та соціальні явища [1-2].

Із обґрунтуванням теорії "конвергенції" у 50-х рр. ХХ ст. виступили економісти й соціологи П. Сорокін (США), Р. Арон (Франція), В. Бакінгем (США). Значного поширення теорія набула у 60-х рр., завдяки працям таких учених, як У. Росту (США), Ян Тінберген (Голландія), П. Дракер (США), Дж. Гелбрейт (США) та інші [3-4].

Загалом ера конвергенції в світовій економіці почалася приблизно в 1990 році, коли темпи зростання середніх доходів на душу населення в країнах з ринком, що формується, і країнах, що розвиваються, у цілому стали підвищуватися набагато швидше, ніж у країнах з розвинутою економікою [4]. Головне питання полягає в тому, чи продовжиться ця нова конвергенція і призведе вона до корінної реструктуризації світової економіки в наступному десятиріччі.

Водночас, процеси інтеграції та конвергенції утворюють низку питань, що потребують детального вивчення. Серед них:

- регіоналізм, міжнародна торгівля і мультинаціональне розміщення фірм;
- теоретичні основи інтернаціонального підприємництва;
- мережі та альянси як інституціональна основа підприємництва;
- майбутні тенденції глобалізації, її наслідки;
- шляхи інтернаціональної передачі технологій;
- організаційні форми глобального підприємництва;
- роль інтелекту в управлінні глобальним бізнесом;
- конкурентне мислення і бенчмаркінг на практиці.

Інтеграція (від лат. *integrum* – ціле, лат. *integratio* – відновлення) – процес об'єднання будь-яких елементів (частин) в одне ціле; процес взаємозближення й утворення взаємозв'язків [5]. Інтеграція – явище локального рівня, на відміну від глобалізації, хоча вони мають спільні характеристики в економічному та соціокультурному змістах. Розрізняють:

- економічну інтеграцію – процес інтернаціоналізації господарського життя, зближення, об'єднання економік ряду країн;
- соціальну інтеграцію – наявність упорядкованих відносин між індивідами, групами, організаціями, державами;
- культурну інтеграцію – асиміляція різномірних елементів культури в єдину культуру;
- мовну інтеграцію – процес мовної еволюції, що полягає у зближенні різних діалектів і мов аж до їхнього злиття;
- біологічну інтеграцію – процес упорядкування, узгодження і об'єднання структур і функцій у цілісному організмі, характерний для живих систем на кожному з рівнів їх організації;

- фізіологічну інтеграцію – функціональне об'єднання окремих фізіологічних механізмів у складну координовану пристосувальну діяльність цілісного організму [6].

Глобалізація (від фр. *global* – планетарний, всеохопний) – всеохопний процес трансформації світового співтовариства у відкриту цілісну систему інформаційно-технологічних, фінансово-економічних, суспільно-політичних, соціально-культурних взаємозв'язків і взаємозалежностей (рис.1) [7]. Глобалізація – це об'єктивний процес планетарного масштабу, який має як позитивні наслідки, так і негативні [5, 8]. Глобалізація є багаторівневим, багатовимірним, нерівномірним, складним і суперечливим процесом, який відіграє системоутворювальну роль у формуванні спільного загальнопланетарного господарства [3].

Економічна глобалізація відбувається поряд з революцією в технологічних процесах, які, в свою чергу, служать причиною значних зрушень в ієрархії націй [9]. Місце країни в сучасному світі сьогодні більше визначається якістю людського капіталу, станом освіти і ступенем використання науки і техніки у виробництві. Достаток робочої сили і сировинних матеріалів все менше можна розцінювати як конкурентну перевагу – відповідно до того, як знижується частка цих факторів у створенні вартості всіх продуктів. Якщо на початку століття глобалізація була викликана необхідністю скорочення транспортних витрат, то в даний час вона в більшості обумовлена зниженням вартості засобів комунікації.

Методики оцінки ступеню глобалізації країни.

Для оцінки ступеню глобалізації країн існує 2 поширені методики.

Індекс Європейської інтеграції для країн Східного партнерства. Для оцінки інтеграції країн східної Європи в 2012 році групою з понад 50 експертів країн Східного партнерства ЄС було розроблено *The European Integration Index for Eastern Partnership Countries* (єдиний показник ЄС, у якому присутня Україна) [10]. Дослідження спирається на два типи даних: оцінки, обраних експертних груп на замовлення команди основного проекту, та числові дані, що є загальнодоступними. Відповіді експертів, як правило, мають два варіанти і кодуються як "Так" – 1, "Ні" – 0. Недоліком такого підходу є те, що експертні оцінки схильні до суб'єктивності. Цифри елементів, що вимагають числових даних, кодуються через лінійне перетворення даних кожної країни у вигляді відстаней між показниками країн за формулою:

$$y = \frac{(x - x_{\min})}{(x_{\max} - x_{\min})} \quad (1)$$

де: x – значення показника в числовому виразі; y – відповідний бал за шкалою "0-1"; x_{\min} та x_{\max} – кінцеві точки вхідного діапазону, що мають назву "бенчмарки".

Оскільки важко встановити чіткі пріоритети вхідних даних категорій між собою, було вирішено призначити однаково вагу всім категоріям. Рівне зважування всіх компонентів є інтуїтивно правдоподібним. Рівне зважування припускає, що всі компоненти концепції мають рівний концептуальний статус і є частково взаємозамінними [11].

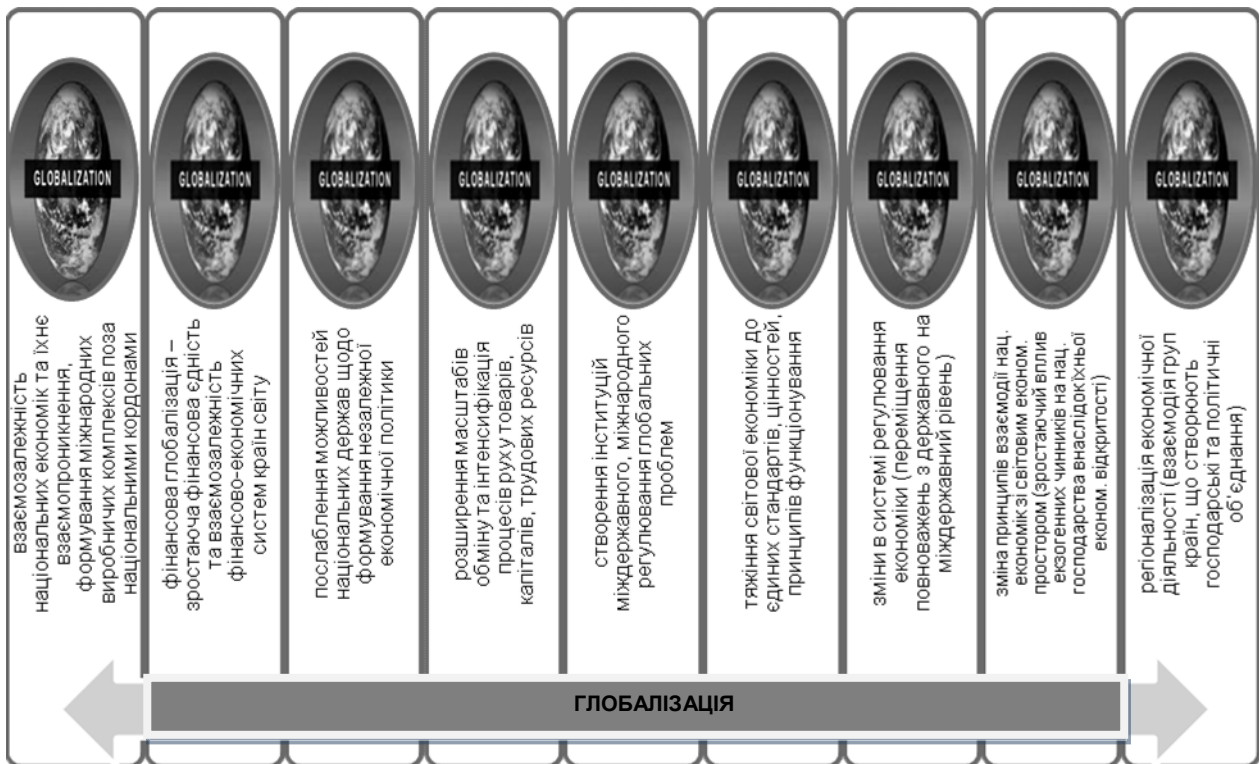

Рис. 1. Основні ознаки процесу глобалізації

Джерело: авторська компіляція за даними [8]

Арифметична агрегація компонентів, строго кажучи, можлива тільки, якщо компоненти в наборі даних є інтервальними змінними, тобто, що відстані між десятками найменувань, підкатегорій, категорій, розділів і розмірів мають сенс. Більшість числових даних вимірюється інтервально, наприклад, що частка експорту до ЄС у розмірі 40% від ВВП в два рази більша частки 20%, а це відношення дорівнює відношенню між 60% і 30%. Для запитання із відповідями "Так" – "Ні" і пунктів, виміряних з іншими порядковими шкалами, є тільки інформація про значення балів, а не про відстань між ними.

Цей індекс призначений для розробки рекомендацій керівництвом країн щодо процесу реформ та застороги від можливого сповільнення інтеграції або, навіть, дезінтеграції. Також індекс служить як важливий інструмент моніторингу рівня життя суспільства країн-партнерів ЄС та результату роботи політиків.

Індекс має три важливі характеристики:

- встановлює загальний стандарт для оцінки "глибокої і стійкої демократії";
- створює загальну картину процесів інтеграції та конвергенції, включаючи в себе понад 800 показників;
- намагається доповнювати та посилювати такі існуючі зусилля ЄС, як річні звіти про виконану роботу, пропонуючи незалежний аналіз наданий експертами країн-партнерів.

Індекс щорічно оновлюється та повідомляє урядам ЄС та країнам-партнерам про актуальність та ефектив-

ність допомоги ЄС. Індекс дозволяє зробити акценти в політичній сфері кожної країни, вказуючи, де необхідний більший прогрес, і забезпечує аналіз організацій громадянського суспільства, які виступають за реформи політики (Табл. 1).

Концепція динаміки європейської інтеграції призвела до її ідентифікації в трьох вимірах:

- вимір "Зв'язку": зростання політичних, економічних і соціальних зв'язків між кожною з шести країн Східного партнерства та ЄС. Вхідними факторами є: "Політичний діалог", "Торгівельна та економічна інтеграція", "Співробітництво за секторами", "Людина-до-Людини", "Допомога" із подальшим подрібненням на підпункти;
- вимір "Наближення": законодавство, практика та установи в країнах Східного партнерства, що сходяться до стандартів ЄС і відповідно до вимог ЄС. Вхідними факторами є: "Глибока та стійка демократія", "Ринкова економіка та глибока й всеосяжна зона вільної торгівлі", "Наближення секторів";
- вимір "Управління": розвиток структур і політики управління у країнах Східного партнерства, спрямованих до подальшої європейської інтеграції. Вхідні фактори: "Інституційні механізми європейської інтеграції", "Юридична гармонізація механізму управління", "Менеджмент за допомогою ЄС", "Навчання в галузі європейської інтеграції", "Інформування громадськості про європейську інтеграцію", "Залучення громадян країни" [12].

Таблиця 1. Рейтинги держав за індексом The European Integration Index for Eastern Partnership Countries, 2014 рік

Місце	Країна	Зв'язок, %	Наближення, %	Управління, %
1	Молдова	0,70	0,70	0,71
2	Грузія	0,59	0,69	0,74
3	Україна	0,59	0,69	0,74
4	Вірменія	0,42	0,42	0,31
5	Азербайджан	0,42	0,42	0,31
6	Білорусь	0,70	0,70	0,71

Джерело: на базі [12]

Індекс глобалізації KOF. Наразі існує єдиний спосіб розрахунку світового рівня глобалізованості держави – *KOF Index of Globalization* [13], який був розроблений в 2002 році (опублікований Акселем Дреєром в 2006 році [14]) і детально описаний Пімом Мартенсом, Акселем Дреєром та Ноелем Гастоном у 2008 році [15]. Цей індекс оновлюється щорічно і охоплює 3 виміри глобалізації (Рис. 2), як то економічний (Рис. 3), соціальний (Рис. 4) та політичний (Рис. 5).

Індекс KOF визначає глобалізацію як процес створення мереж зв'язку між учасниками на міжконтинентальних відстанях, опосередкованих за допомогою різних засобів, включаючи людей, інформацію, ідеї, капітал і товари. Глобалізація осмислюється як процес, який нівелює національні кордони, об'єднує національні економіки, культури, технології та управління й виробляє складні відносини взаємозалежності.

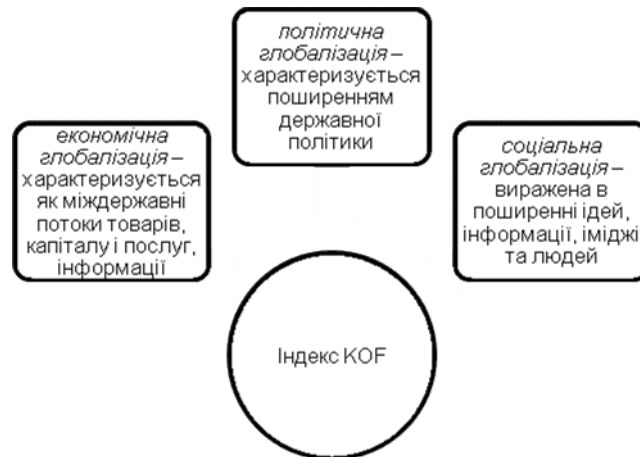

Рис. 2. Виміри індексу KOF

Джерело: складено авторами за <http://globalization.kof.ethz.ch/>

При побудові індексу глобалізації KOF, кожна зі змінних перетворюється в коефіцієнт за шкалою від 1 до 100, де 100 – це максимальне значення для конкретної змінної за період між 1970-2012 рр., а 1 – мінімальне значення. Більш високі значення вказують про більший рівень глобалізації. Ваги для розрахунку кожного фактору визначаються за допомогою аналізу головних компонентів для всієї вибірки країн і років. Аналіз розділяє дисперсію змінних, що використовуються у кожній підгрупі. Потім ваги вираховуються таким чином, аби максимізувати вплив кожного отриманого фактору. Дані розраховуються на щорічній основі, хоча не всі дані доступні для всіх країн і за всі роки. При розрахунку індексів, усі змінні вираховуються за допомогою лінійної інтерполяції до застосування процедури зважування. Замість лінійної екстраполяції відсутні значення замінюються на останні наявні. При

відсутності даних протягом усього періоду вибірки, ваги коректуються для виправлення цього. Якщо спостереження з нульовим значенням не мають на увазі відсутні дані, вони входять в індекс з нульовою вагою. Дані для субіндексів і загального індексу глобалізації не розраховуються, якщо вони спираються на невеликому діапазоні змінних в певному році країни. Спостереження для індексу вважаються відсутніми, якщо більше 40% основних даних відсутні або, принаймні 2 з 3-х субіндексів не можуть бути розраховані. Так, до країн, що мають подібні прогалини для розрахунку, належать Андорра, КНДР, Сан Маріно та ряд інших. Індeksi економічної, соціальної та політичної глобалізації, а також загальний індекс глобалізації розраховуються з використанням зваженого індивідуального ряду даних замість агрегованого індексу глобалізації низького рівня [13] (Табл.2).

Таблиця 2. Топ-10 країн (та позиція України) за даними індексу KOF, 2015 рік

Місце	Країна	Ступінь глобалізованості, %
1	Ірландія	91,30
2	Нідерланди	91,24
3	Бельгія	91,00
4	Австрія	90,24
5	Сінгапур	87,49
6	Швеція	86,59
7	Данія	86,30
8	Португалія	86,29
9	Швейцарія	86,04
10	Фінляндія	85,64
42	Україна	69,50

Джерело: складено автором на базі <http://globalization.kof.ethz.ch/>

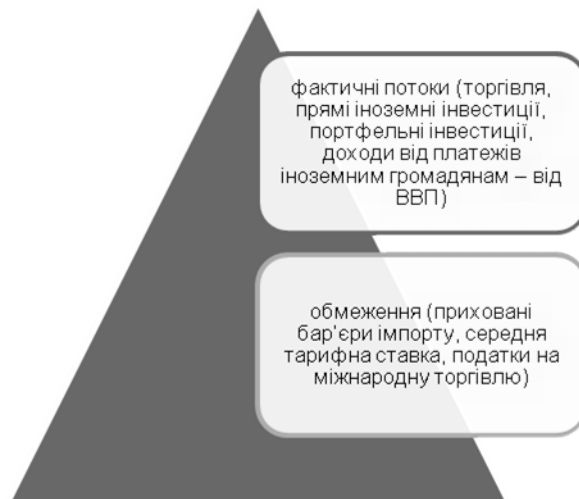

Рис. 3. Змінні, що входять до підрахунку економічної глобалізації у індексі KOF

Джерело: складено авторами за <http://globalization.kof.ethz.ch/>

Рис. 4. Змінні, що входять до підрахунку соціальної глобалізації у індексі KOF

Джерело: складено авторами за <http://globalization.kof.ethz.ch/>

Рис. 5. Змінні, що входять до підрахунку політичної глобалізації у індексі KOF

Джерело: складено авторами за <http://globalization.kof.ethz.ch/>

Загалом, аналіз підходів та оцінок процесів ступеню інтеграції та конвергенції, скоригував мету даного дослідження у напрям спроби оцінювання ступеню глобалізації, його властивостей і тенденцій за альтернативним (авторським) підходом з урахуванням поточних властивостей і тенденцій цього процесу. Базуючись на прикладах оцінки ступеню глобалізації через індекси "European Integration Index for Eastern Partnership Countries" та "KOF Index of Globalization", нами було вирішено розширити наявну методичку й розробити альтернативний індекс ступеню глобалізованості країни, який базується на моделі досконало глобалізованої та неглобалізованої країн.

Перш за все, ми виходили із визначення процесу глобалізації та його властивостей, а саме:

- інтеграція економічного та інформаційного розвитку економік, створення єдиного інформаційного та інвестиційного просторів;
- інтеграція ринків, систем управління ринками і виробничими системами;
- випереджаючий розвиток інформаційних і телекомунікаційних технологій;
- зростання обсягу транснаціональних підприємств, створення транснаціональної економічної дипломатії;
- інтенсифікація світової торгівлі та обслуговуючого її капіталу, незважаючи на зростання панування останнього над виробництвом і торгівлею;
- міграційні процеси, свобода пересування між державами;
- членство держави в міжнародних організаціях, участь в миротворчих місіях;
- етнічна асиміляція та урбанізація тощо.

Ми виходили з того, що авторський індекс ступеню глобалізованості країни буде розраховуватися як середнє між факторами, що впливають на його значення, що є доволі класичним підходом.

Отже, до факторів розробленого нами індексу доцільним було віднести такі показники (із допустимою варіабельністю):

- частка представлених на ринку держави транснаціональних компаній у загальній кількості таких компаній у світі – кількість представлених на ринку держави транснаціональних компаній ділиться на їх загальну кількість у світі. Станом на початок 2015 року, їх існує близько 82000. Встановлюємо, що значення фактора-показника буде коливатися між 0 та 1. Фактор відображає економічну сутність глобалізації, ступінь інтернаціоналізованості ринку;
- частка неетнічного населення – вказується частина населення, що не є етнічною для даної держави. Встановлюємо, що значення фактора-показника буде коливатися між 0 та 1. Мультинаціональні держави, як Швейцарія, вважається, мають значення 1. Фактор відображає етнічну сутність глобалізації, ступінь етнічної асиміляції;
- частка членства у міжнародних організаціях – відношення участі в міжнародних організаціях до загальної кількості. Задля спрощення, ми вважали, що їх існує близько 100. Встановлюємо, що значення фактора-показника буде коливатися між 0 та 1. Фактор відображає політичну сутність глобалізації;
- сальдо міграції – відношення кількості мігрантів на 1000 чоловік. Встановлюємо, що значення фактора-показника буде коливатися між -1 та 1. Фактор відображає соціологічну сутність глобалізації;

- коефіцієнт покриття імпорту експортом – відношення між експортом та імпортом держави. Встановлюємо, що значення фактора-показника буде більшим за 0. Фактор відображає економічну сутність глобалізації;

- наявність доступу до мережі Інтернет: індикатор = 0, якщо доступ відсутній, або у державі діє інтранет як, наприклад, у КНДР; й 1, якщо доступ до мережі Інтернет вільний. Фактор відображає інформаційну сутність глобалізації;

- наявність аеропортів – індикатор. 1, якщо держава має власні аеропорти, доступні для громадян, 0 – якщо громадські аеропорти відсутні. Фактор відображає туристичну сутність глобалізації;

- рівень урбанізації – встановлюємо, що значення фактора-показника буде коливатися між 0 та 1. Фактор відображає урбаністичну сутність глобалізації;

- частка ВВП країни у валовому світовому продукті (ВСП, Gross World Product) – сукупний валовий національний продукт всіх країн світу. Оскільки імпорт та експорт рівні між собою при підрахунку у світовому масштабі, ВСП також дорівнює глобальному валовому внутрішньому продукту [16]. Визначається середнє значення ВСП за декілька років та середнє значення ВВП держави за той же самий період у єдиній валюті. Далі розраховується частка середнього ВВП до ВСП держави за дану кількість років. Значення буде коливатися між 0 та 1. Фактор відображає економічну сутність глобалізації;

- частка посольств у державі до загальної кількості держав – співвідношення наявних у країні посольств інших держав до загальної кількості держав у світі. Ми виходили з того, що у світі (станом на початок 2015 року) нараховується 251 держава. Значення буде коливатися між 0 та 1. Фактор відображає дипломатичну сутність глобалізації.

Далі індекс розраховується як середнє арифметичне між вищенаведеними факторами (Табл. 3).

Ми виходимо із припущення: країна з 0-вими значеннями вхідних факторів є абсолютно неглобалізованою й має такі характеристики:

- країна має нерозвинену економіку, або закриту планову економічну систему;
- країна повністю зберігає етнічну та культурну незалежність. Традиції та релігія (ідеологія) грають визначальну роль;
- країна не є привабливою з точки зору рівня якості життя;
- країна не є привабливою з точки зору ринку послуг і товарів, для інвестицій тощо.

У випадку, коли значення всіх факторів дорівнюють одиниці, існують два варіанти:

- країна 100% глобалізована й має протилежні абсолютно неглобалізованій країні характеристики. Зокрема втрачається культурна унікальність, зменшується роль традицій, країна має потужну й розвинену економічну систему, інфраструктуру, рівень життя тощо.
- країна – саме як світ. Отже, всі значення корелюють самі із собою.

Таблиця 3. Моделі досконало неглобалізованої (0) та глобалізованої (1) країн

	Фактори	Країна 0	Країна 1
1	Частка представлених на ринку держави транснаціональних компаній до загальної кількості таких компаній у світі	0	1
2	Частка неетнічного населення	0	1
3	Частка членства у міжнародних організаціях	0	1
4	Сальдо міграції	0	1
5	Коефіцієнт покриття імпорту експортом	0	1
6	Інтернет	0	1
7	Наявність аеропортів	0	1
8	Частка кількості посольств у державі до кількості суверенних держав світу	0	1
9	Рівень урбанізації	0	1
10	Частка ВВП країни у ВСП	0	1
	Ступінь глобалізованості	0%	100%

Джерело: складено авторами

Результати. За таким принципом нами було розраховано показники для декількох країн: неєвропейських (Табл.4) та країн Європи (Табл. 5). Значення індексу показує, наскільки країна близька за своїми основними характеристиками до абсолютно глобалізованої держави. Його пропонується розраховувати, показуючи значення вхідних даних, а не лише використовуючи зна-

чення індексу, адже завдяки такій подачі інформації можливо аналізувати суттєвість кожного фактору на кінцевий результат. Таким чином, легко аналітично прогнозувати розвиток країни, виявляти тенденції, утворити систему порогових значень тощо.

Таблиця 4. Розрахунок індексу глобалізованості для декількох неєвропейських країн

	Фактори	КНДР	Афганістан	США
1	Частка представлених на ринку держави транснаціональних компаній до загальної кількості таких компаній у світі	0,0001	0,0012	0,9634
2	Частка неетнічного населення	0,0010	0,0800	0,9836
3	Частка членства у міжнародних організаціях	0,2600	0,4800	0,8800
4	Сальдо міграції	0,0000	(-)-0,0018	0,0025
5	Коефіцієнт покриття імпорту експортом	0,8190	0,0588	0,6929
6	Інтернет	0,0000	1,0000	1,0000
7	Наявність аеропортів	1,0000	1,0000	1,0000
8	Частка кількості посольств у державі до кількості суверенних держав світу	0,0956	0,1554	0,8964
9	Рівень урбанізації	0,6030	0,2350	0,8240
10	Частка ВВП країни у ВСП	0,0002	0,0002	0,2265
	Ступінь глобалізованості за авторським розрахунком	27,79%	30,09%	74,69%
	Ступінь глобалізованості за методикою індексу KOF (2015)	<25,26%	30,62%	74,81%
	Відхилення	-	0,53%	0,12%

Джерело: авторські розрахунки.

Таблиця 5. Розрахунок індексу глобалізованості для декількох європейських країн

	Фактори	Бельгія	Україна	Швейцарія	Франція	Німеччина	Австрія	Чехія
1	Частка представлених на ринку держави транснаціональних компаній до загальної кількості таких компаній у світі	0,87	0,60	0,90	0,83	0,85	0,93	0,90
2	Частка неетнічного населення	0,27	0,22	1,00	0,40	0,09	0,12	0,36
3	Частка членства у міжнародних організаціях	0,74	0,61	0,73	0,94	0,84	0,73	0,60
4	Сальдо міграції	0,00*	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
5	Коефіцієнт покриття імпорту експортом	0,95	0,82	1,14	0,88	1,21	0,99	1,13
6	Інтернет	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
7	Наявність аеропортів	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
8	Частка кількості посольств у державі до кількості суверенних держав світу	0,74	0,73	0,49	0,75	0,63	0,48	0,33
9	Рівень урбанізації	0,98	0,69	0,74	0,86	0,74	0,68	0,73
10	Частка ВВП країни у ВСП	0,01	0,00	0,01	0,04	0,05	0,01	0,00
	Ступінь глобалізованості за авторським розрахунком	65,53%	56,61%	70,13%	66,96%	64,07%	59,30%	60,59%
	Ступінь глобалізованості за методикою індексу KOF (2015)	91,00%	69,50%	86,04%	82,65%	78,86%	90,24%	84,10%
	Відхилення	25,47%	12,89%	15,91%	15,69%	14,79%	30,94%	23,51%

Джерело: авторські розрахунки.

*значення не нульові, але значно малі. Через зменшення кількості значень після коми для зручності читання Word-файлу, деякі значення можуть приймати хибного нульового значення

Порівняльна характеристика альтернативного індексу глобалізованості країни та індексу глобалізації KOF

підтвердила практичну доцільність авторського індексу, який базується на фактичних даних і дає адекватні оці-

нки. Так, середнє значення відмінності авторського індексу глобалізованості та індексу KOF складає 15,15%. Найменша різниця складає 0,12% для США, а найбільша – 30,94% для Австрії (за обрахунком станом на 2015 рік). На відміну від індексу глобалізації KOF, значення розробленого нами індексу ступеню глобалізації більш об'єктивні, виходячи з введеного інтуїтивно логі-

чного означення абсолютно глобалізованої країни. Позиції високорозвинених держав в рейтингу суттєво відрізняються, що пов'язано з тим, що до факторів було віднесено різні показники, а отже логіка моделювання досконало глобалізованої держави в індексах відрізняється (Табл. 6). Різні пріоритети – різні й результати.

Таблиця 6. Порівняльна характеристика авторського індексу ступеню глобалізованості країни та індексу KOF

Ознака	Авторський індекс ступеню глобалізованості країни	KOF Index of Globalization [13]
Кількість вхідних даних/факторів	10	23
Кількість спільних факторів	3 (Кількість посольств у державі, участь у міжнародних організаціях, частка іноземного населення)	
Відмінності в схожих факторах	<ul style="list-style-type: none"> - ВВП: - Вираховується частка ВВП держави в ВСП; - Туризм: - Індикатор наявності аеропортів; Інтернет: - Індикатор наявності вільного доступу до мережі. 	<ul style="list-style-type: none"> ВВП: - Вираховується частка продажів від ВВП; Туризм: - Кількість туристів за рік; Інтернет: - Кількість користувачів інтернетом на 1000 чоловік.

Джерело: складено авторами

Висновки та дискусія. Початок інтеграції та конвергенції країн світу у ХХ столітті разом із науково-технічною революцією докорінно змінили світ. Проте процес глобалізації не завершується – він тільки набирає сили. Із часом політичні, економічні й культурні кордони зникатимуть. Подібна тенденція має ряд таких позитивних наслідків, як тягіння до уніфікації стандартів, усунення тарифних і нетарифних бар'єрів, утворення міждержавних об'єднань, розвиток міжнародної торгівлі, працевлаштування, більш толерантного суспільства, поява рушійних наукових винаходів тощо. Суперечливість глобалізації полягає в тому, що всі наведені позитивні наслідки можна розглядати як суто негативні, адже вони ведуть до етнічної асиміляції, втрати культурної унікальності, поступання державним суверенітетом, обмеження транснаціональними корпораціями здатності держав проводити національно орієнтовану економічну політику, зміни принципів взаємодії національних економік зі світовим економічним простором і так далі.

Оскільки завадити цим процесам неможливо, слід навчитися їх контролювати. Для цього в світі було створено KOF Index of Globalization та The European Integration Index for Eastern Partnership Countries. Спеці-

алісти, що їх обраховують на щорічній основі, надають державам методичні рекомендації, задля сприяння проходження процесів інтеграції та конвергенції найви-гіднішим для країн чином.

У даній роботі було розроблено альтернативний авторський індекс глобалізації, що визначає новий підхід до його розрахунку (Табл. 7). Для цього було введено моделі досконало (абсолютно) глобалізованої та неглобалізованої країн, надані їм відповідні характеристики та обрано фактори, що найбільш точно їх описують. Індекс має ряд переваг відносно наявних, зокрема вхідні дані для його обрахунку є у вільному доступі. До того ж індекс передбачає можливість введення нових факторів за умови, що вони мають логічне обґрунтування й підпорядковані основним характеристикам процесів інтернаціоналізації та конвергенції в найширшому розумінні. Розроблений альтернативний індекс можна використовувати у якості одного з основних макроекономічних показників, як ВВП, національний дохід чи індекс людського розвитку, для загальної характеристики держави. Така політика допоможе своєчасно виявляти негативні тенденції глобалізації для країни та надавати необхідні методичні рекомендації.

Таблиця 7. Переваги та недоліки світових індексів глобалізації

Авторський індекс ступеню глобалізованості країни	KOF Index of Globalization
Переваги: <ul style="list-style-type: none"> - Вільний та легкий доступ до значень вхідних даних; - Узагальненість факторів; - Менша кількість факторів, що мають на увазі більш строгі умови визначення держави, як досконало глобалізованої; - Індекс має перспективи щодо подальшої розробки. Потребує вивчення поведінки "в динаміці", дослідження додання нових факторів. 	Переваги: <ul style="list-style-type: none"> - Відсутність частини даних у вільному/безкоштовному доступі; - Більша кількість факторів, що, можливо, дає більш вичерпну характеристику державі.
Недоліки: <ul style="list-style-type: none"> - Відсутній досвід користування індексом та достатній обсяг його вивчення; - На даному етапі розробки враховані не всі можливі суттєві фактори. 	Недоліки: <ul style="list-style-type: none"> - Індекс "пом'якшує" означення визначення абсолютно глобалізованої країни; - Індекс має такі суперечливі показники, як "Кількість ресторанів McDonald's", що показують абсурдно високу впливовість на значення фактору – 44%. Для порівняння: частка торгівлі (від ВВП) впливає на індекс лише на 32%.

Джерело: складено авторами

Отже, розробка методики в цій сфері необхідна як ніколи раніше. Нами було зроблено перші кроки до альтернативного підходу аналізу явища глобалізації. Вивчення цього процесу в динаміці завдяки розробленим

методам допоможе зробити абсолютно нові відкриття в цьому питанні.

Список використаних джерел

1. Kharlamova G.O. Efekty konverhentsiyi / dyverhentsiyi u investytsynomu klimati Ukrainy. Aktual'ni problemy ekonomiky, №6(96), 2009, с. 183-190.

2. Kharlamova G., Vertelieva O. The International Competitiveness of Countries: Economic-mathematical Approach Economics & Sociology, Vol. 6, No 2, 2013, pp. 39-52. DOI: 10.14254/2071-789X.2013/6-2/4.

3. Bazylevych V. D. Ekonomichna teoriya: politekonomiya: Pidruchnyk: navch. posib. / za red. V.D. Bazylevycha. – 2-he vyd., ster. – K.: Znannya, 2013. – 494 c.

4. Dervysh K. Konverhentsyya, vzyamozavysymost' y raskhozhdennyya / Kemal' Dervysh // Fynansy i rozvytye – 2010. – № 3 – С. 10-15.

5. International economy (lectures) [On-line]: http://lubbook.net/book_467_glava_9_Tema_9_GLOBALIZACIJA_TA_EK.html.

6. Integration [On-line]: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Інтеграція>.

7. Voytovych R.V. Vplyv hlobalyzatsiyi na rozvytok suchasnoho svitu [on-line]: <http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2013/06/blog-post.html>.

8. Hezalov A.A. Hlobalyzatsyya kak sotsyal'naya transformatsyya / Vek hlobalyzatsyy – 2012. – № 1: <http://www.intelros.ru/readroom/vek-globalizacii/-1-9-2012/14394-globalizaciya-kak-socialnaya-transformaciya.html>.

9. Hryhor'eva A.V. Konverhentsyya ekonomycheskoho rozvytyya natsyonal'nykh ekonomyk v uslovyakh hlobalyzatsyy [on-line]: <http://econfr.rae.ru/pdf/2011/12/813.pdf>.

10. Palahnyuk Yu. V. Zasnuvannya ta etapy stanovlennya Yevropeys'koho Spivtovarystva / Yu. V. Palahnyuk // Svitova ta yevropeys'ka intehtratsiya : [navch. posibnyk]. – Mykolaiv : Vyd-vo MDHU im. Petra Mohyly, 2008. – С. 94–120.

11. Prychyny ta naslidky yevropeys'koyi intehtratsiyi [on-line]: <http://stud24.ru/relations/prichini-ta-nasldki-vropejsko-ntegrac/252048-742340-page3.html>.

12. The European Integration Index 2014 for Eastern Partnership Countries [on-line]: <http://www.eap-index.eu>.

13. KOF Index of Globalization [on-line]: <http://globalization.kof.ethz.ch/>.

14. Dreher, Axel (2006). "Does Globalization Affect Growth? Evidence from a new Index of Globalization". *Applied Economics* 38 (10): 1091–1110.

15. Dreher, Axel, Noel Gaston and Pim Martens (2008), *Measuring Globalisation – Gauging its Consequences* (New York: Springer).

16. Gross World Product (GWP) [on-line]: http://en.wikipedia.org/wiki/Gross_world_product.

Надійшла до редколегії 10.05.15

A. Харламова, канд. экон. наук, доц.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина,

A. Искра, экономист

ОЦЕНКА СТЕПЕНИ ГЛОБАЛИЗОВАННОСТИ СТРАНЫ В АСПЕКТЕ КОНВЕРГЕНЦИИ И ИНТЕГРАЦИИ В МИРЕ

Анализ подходов и оценок процессов интеграции и конвергенции, скорректировал цель исследования в направлении попытки оценить степень глобализованности стран альтернативным (авторским) подходом с учетом текущих свойств и тенденций этого процесса. Основываясь на примерах оценки степени глобализации индексами "European Integration Index for Eastern Partnership Countries" и "KOF Index of Globalization", нами был расширен имеющиеся методики и разработан альтернативный индекс степени глобализованности страны, основанный на модели совершенно глобализованной и неглобализованной страны. Альтернативный индекс глобализации и KOF Index of Globalization были сравнены между собой с целью анализа практической использования каждого из них.

Ключевые слова: глобализация, индекс, интеграция, конвергенция, European Integration Index for Eastern Partnership Countries, KOF Index of Globalization.

G. Kharlamova, PhD in Economics, Associate Professor
National Taras Shevchenko University of Kyiv, Kyiv, Ukraine,
A. Iskra, economist

THE DEGREE OF STATE'S GLOBALIZATION ASSESSMENT IN ASPECTS OF CONVERGENCE AND INTEGRATION IN THE WORLD

Analyses of approaches and methods to assess processes of integration and convergence adjusted the direction of the goal of the study – to assess the degree of globalization for a state by means of alternative (authors') approach, taking into account current characteristics and trends of this process. Based on the known techniques to assess the degree of globalization as "European Integration Index for Eastern Partnership Countries" and "KOF Index of Globalization", we have expanded the existing methodology and developed an alternative index of the degree of globalization of the country, based on the model of perfect globalized and fully not globalized countries. Alternative globalization index and KOF Index of Globalization were compared to analyze the practical efficiency of each. Comparative characteristics of the alternative globalization index of the country and KOF Index of Globalization confirmed the practical efficiency and simplicity in estimation for authors' index that is based on evidence and giving adequate evaluation. The development of new methods in this area is in demand as never before. We have taken the first steps toward an alternative approach analysis of the phenomenon of globalization.

Keywords: globalization, index, integration, convergence, European Integration Index for Eastern Partnership Countries, KOF Index of Globalization.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2015; 6(171): 73-77

DOI: dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2015/171-6/13

JEL H7, O1

УДК 339.5

L. Baltador, PhD in Economics, Assistant Professor
Faculty of Economics Department of Management, Marketing,
Business Administration "Lucian Blaga" University, Sibiu, Romania

SUSTAINABLE DEVELOPMENT:

THINK GLOBAL, ACT LOCAL – A CASE STUDY IN IGHIU, ROMANIA

Sustainable development refers to the fair usage of the resources, so that future generations can be able to satisfy their needs, as well. For this to happen, a new paradigm on how economic development is being carried out is imperative. Thus, international treaties on mitigating Climate Change, bio-diversity and fighting poverty and other such matters have been signed by most states. At local level, the problems appear more concrete, and thus, the practical solutions are (or appear to be) sometimes in opposition to what is needed for a sustainable way of handling things. This paper aims to present an instrument, which can be used by the local authorities to overcome this impediment. The Integrated Management System (I.M.S.) aims to contribute to a better communication between the local stakeholders, citizens and local authorities, which, in the end, can lead to a more sustainable future. For this, we will analyze first steps towards implementing the IMS in the village of Ighiu, Alba County, on the basis of the minimum requirements developed by the Champ project.

Keywords. Sustainable development, Integrated Management System.

Introduction. The new approach of economic development came about after the second half of the last century. It was visible then, that intensive or extensive economic development took its toll, in the long run, on the en-

vironmental system and on the social welfare. Biodiversity loss, the hole in the ozone layer, natural disaster, overpopulation, on the one hand and increase of social inequalities, hunger and illness, on the other, were linked to